

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
Антон ПАЙТЕЛЕЙМОНОВ

2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Актуальні проблеми глобалізації та європейської інтеграції

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

галузь знань _____ 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
освітня програма «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціалізація _____

(шифр і назва)

вид дисципліни _____ обов'язкова _____

(обов'язкова / за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу _____

2021 /2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

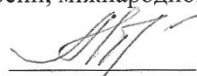
“27” серпня 2021 р., протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: професор кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки, д.політ.н. Вінникова Н.А.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “26” серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

(підпис) Людмила НОВІКОВА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

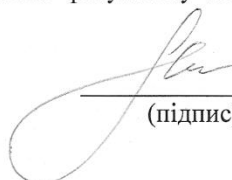
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис) Євгенія СОЛОВИХ
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “26” серпня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис) Лариса ГРИГОРОВА – БЕРЕНДА
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Актуальні проблеми глобалізації та європейської інтеграції**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалаврів за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1 Мета викладання навчальної дисципліни – забезпечити здобувачів знанням про актуальні тренди глобалізації та розумінням інституційних, політичних, економічних і соціокультурних чинників європейської інтеграції.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

Формування таких загальних компетентностей

ЗК1. Знання та розуміння предметної області спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та професійної діяльності за фахом.

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, зокрема завдяки використанню інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК7. Вміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

ЗК 10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Формування наступних фахових компетентностей

СК1. Знання про природу, динаміку, принципи організації, та історичні тенденції розвитку міжнародних відносин.

СК2. Здатність розуміти міжнародні відносини в різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному, та інформаційному.

СК3. Знання про стан досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях

СК5. Здатність самостійно досліджувати проблеми міжнародних відносин, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

СК8. Розуміння особливостей розвитку країн та регіонів світу, особливостей та закономірностей глобальних та міжнародних інтеграційних процесів, включаючи процеси європейської та євроатлантичної інтеграції.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
4-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
56 год (в тому числі курсова робота).	
Індивідуальні завдання	
	30 год

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі мають досягти таких результатів:

ПРН 6 – самостійно досліджувати проблеми міжнародних відносин, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

ПРН 10 – розуміти міжнародні інтеграційні процеси, в першу чергу, що відбуваються на Європейському континенті та місце України в них.

ПРН 13 – володіти знаннями про природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місце у системі міжнародних відносин, основні форми та перспективи співпраці України з ними.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Актуальні тренди глобалізаційних процесів

Тема 1. Цифрові технології як основа глобальних трансформацій і концептуальних інтерпретацій глобалізації

Сучасні концептуальні рефлексії процесів глобалізації. Глобалізація 3.0. і концепція «плоського світу» Томаса Фрідмана. Технологічна інтерпретація глобалізаційних процесів: характеристики четвертої промислової революції. Вплив технологій штучного інтелекту на економічний, соціальний, політичний виміри глобального розвитку. Концептуальні сценарії глобального розвитку електронного урядування: моделі «алгоритмічного феодалізму» і «технофашизму». Цифровізація виробництва та сервісних галузей як фактор переходу до посткапіталістичної стадії розвитку глобальної економіки. Зміни в принципах функціонування глобальних ринків. Вплив роботизації та технологій штучного інтелекту на сферу зайнятості. Проблема нерегульованості цифрової економіки. Криптовалюта. Геоекономічні аспекти поточного стану глобалізації. Роль міжнародних рейтингів у визначенні позицій економічних суб'єктів та небезпеки спекуляцій в глобальній економіці. Найпотужніші державні й недержавні актори глобальної економіки.

Тема 2. Соціокультурний і демографічний вимір глобалізації

Динаміка зростання населення по регіонах світу. Урбанізація як провідний тренд геодемографічних процесів. Проблема міжнародної міграції. Стратифікаційні трансформації суспільств під впливом структурних змін сфери зайнятості. Концептуальне обґрунтування формування нового соціального класу – прекаріату. Характеристики прекаріату. Роль прекаріату в сучасних глобалізаційних процесах. Прекаріономіка.

Питання ідентичності в глобалізованому контексті. Зіткнення ідентичностей в умовах глобалізації. Глобальна типологічна культура. Соціальні медіа як основа глобальної мережевої комунікації. Ціннісні генераційні розколи: сходження покоління Z та їхній світогляд у спектрі інших поколінських когорт.

Тема 3. Статус і роль держави в умовах глобалізаційних процесів

Трансформація державного суверенітету і девертикалізація управлінських процесів. Вплив недержавних акторів на державне управління. Фрагментація державної влади. Роль міжнародних організацій у функціонування сучасних держав. Глобальна політична аномія і поширення протестної активності. Вплив інформаційних-комунікаційних технологій на політичне урядування. Пріоритети електронного урядування та електронної участі. Використання технологій штучного інтелекту у маніпулятивних технологіях мікротаргетингу й астротурфінгу та проблема зовнішнього втручання у внутрішньополітичні процеси держав. Проблема глобальної кібербезпеки.

Розділ 2. Європейський Союз як мережева модель глобального управління

Тема 4. Еволюція інтеграційних процесів в Європі після Другої світової війни

Відновленні економіки післявоєнної Європи. Створення Європейської організації економічного співробітництва (1947).

Перший Конгрес європейських рухів (Гаага, 1948) і оформлення «Звернення до європейців» – створення Союзу на основі співробітництва, демократичних засадах і наднаціональних інституціях.

Брюссельський пакт (1948) між Британією, Францією та країнами Бенілюксу.

1949 р. – Створення Ради Європи, як союзу між його членами для захисту та просування ідеалів і принципів, які є їхнім спільним надбанням, сприяння їх економічному та соціальному прогресу.

«Меморандум Моне» і Декларація Робера Шумана (9 травня 1950 р.) Об'єднання вугільної і сталеливарної промисловості Франції та Західної Німеччини.

Паризький договір (1951) між Францією, Німеччиною, Бельгією, Люксембургом, Нідерландами та Італією про створення Європейського Об'єднання вугілля та сталі. Створення наднаціонального Вищого керівного органу, Міжурядової ради міністрів, Парламентської асамблеї, Суду.

1957 р. Римські договори: Договір про заснування Європейської економічної спільноти (ЄЕС) і Договір про заснування Європейської спільноти з атомної енергії (Євроатому). Поетапний перехід до спільного ринку.

1965 р. Договір про злиття інституцій: створення Комісії Європейських Спільнот, Ради Європейських Спільнот (Рада міністрів), Європейського Парламенту (Парламентська асамблея), Суду Європейських спільнот. Впровадження принципу одноголосного прийняття рішень.

Завершення процесу формування зони вільної торгівлі та митного союзу.

Гаазький саміт (1969) – розширення та поглиблення інтеграції.

Приєднання до ЄЕС Великої Британії, Данії, Ірландії (1973).

Економічні та енергетичні кризи 70-х рр. та реформування інституційного устрою ЄЕС. Створення Європейської Ради (1974) – вищої політичної інстанції. Створення Палати аудиторів (Рахункової Палати) для контролю за розподілом спільних фінансів (1975).

1981 р. – вступ до ЄЕС Греції.

Підписання Шенгенської угоди про відміну паспортного й візового контролю на кордонах між країнами ЄЕС (1985). Підписання Єдиного європейського акту (1986) – створення єдиного внутрішнього ринку, розширення спільних політик, включаючи соціальну, екологічну, сферу науково-технічного співробітництва. Формування Спільноти чотирьох свобод: свободи пересування товарів, людей, капіталів та послуг.

Третє розширення ЄС (1986) – приєднання Португалії та Іспанії.

Франко-німецька ініціатива політичної інтеграції на засіданні Європейської Ради в Дубліні (1990).

7 грудня 1992 р. Маастрихт (Нідерланди) – підписання Договору про Європейський Союз та Заключного акту про валютно-фінансовий союз. Оформлення інституційної структури Європейського Союзу, який спирається на три опори: Європейські Спільноти (ЄЕС, ЄОВС, Євроатом), Спільна зовнішня політика і політика безпеки, Співпраця у сфері юстиції та політиці внутрішніх справ. Запровадження єдиного європейського громадянства. Право вільного пересування та проживання в межах ЄС. Запровадження Копенгагенських критеріїв для вступу в ЄС (1993).

Четверте розширення ЄС (1995) – приєднання Австрії, Фінляндії, Швеції.

Інституційні зміни згідно з Амстердамським договором (1997). Введення євро (1999, з 2002 – в готівковий обіг).

Ніщський договір (2000) – підготовка до розширення ЄС.

Лаекенський саміт (Брюссель) (2001) і ухвалення рішення про створення Конвенту за майбутнє Європи. Лаекенська декларація: розподіл повноважень, спрощення договорів, роль національних парламентів та статус Хартії основних прав.

Робота над проектом Конституційного договору Європейського Союзу (2000-2003).

«Велике» розширення ЄС (1 травня 2004 р.) членами Європейського Союзу стали Польща, Угорщина, Чеська Республіка, Словаччина, Словенія, Кіпр, Мальта, Естонія, Литва, Латвія.

29 жовтня 2004 р. – підписання главами держав – членів ЄС Конституційного договору ЄС. Причини та наслідки провалу Конституційного договору на референдумах у Франції та Нідерландах.

Ключові складові Лісабонського договору (2007). Вступ Болгарії та Румунії (2007). Проблеми інтеграції нових держав-членів ЄС. Економічна криза (2008) та пошуки механізмів її урегулювання. Приєднання Хорватії (2013). Міграційна криза в ЄС. Дезінтеграційні тенденції. Контекстуальні обставини виходу Великої Британії з Європейського Союзу. Референдум щодо Брекзиту (2016). ЄС і Велика Британія після Брекзиту.

Тема 5. Інституційна структура Європейського Союзу

Повноваження та особливий статус Європейської Ради. Вплив Європейської ради на політичні процеси в ЄС та світі.

Склад та організація роботи Ради ЄС. Головування в ЄС: принципи ротації держав-членів. Комітет постійних представників – Корепер (Committee des representants permanents, COREPER фр.). Конфігурації Ради ЄС. Процедурні механізми голосування в Раді ЄС. Розподіл голосів за поточною системою голосування кваліфікованою більшістю.

Європейський Парламент. Функції та повноваження Європейського Парламенту. Комітети Європейського Парламенту. Взаємодія з іншими органами управління в ЄС. Політичні партії Європейського Союзу. Транснаціональні вибори в Європарламент. Принципи та організація виборчих процедур до Європарламенту.

Автономні повноваження Європейської Комісії. Колегіальність складу Європейської Комісії. Процедура формування Європейської Комісії. Повноваження комісарів.

Суд Європейського Союзу. Структура та компетенції Суду справедливості. Повноваження суддів та генеральних адвокатів. Компетенція загального суду

Прерогативи Суду аудиторів Європейського Союзу. Політичний контроль за виконанням бюджету, повноваження зовнішнього фінансового аудиту. Підготовка річного звіту щодо виконання бюджету. ЄС.

Дорадчі органи Євросоюзу: Європейський Економічний і Соціальний Комітет і Європейський Комітет Регіонів.

Призначення Європейського Економічного і Соціального Комітету: консультування у межах законодавчого процесу з таких сфер інтеграції, як сільське господарство, транспорт, внутрішній ринок, соціальна політика, структурні фонди, довкілля, захист споживача, охорона здоров'я, освіта тощо. Склад Комітету: представники працевлагодів, профспілок та решти представників громадянського суспільства.

Європейський комітет регіонів – представники регіональних та місцевих адміністративних утворень. Надання рекомендаційних висновків при прийнятті законодавчих актів, що стосуються освіти, культури, охорони здоров'я, регіональної політики, зайнятості, довкілля, транспорту; контроль за дотриманням принципу субсидіарності.

Фінансові установи. Роль Європейського центрального банку в здійсненні монетарної політики ЄС. Підтримка стабільності цін у рамках валютної системи; визначення та здійснення валютної політики ЄС, проведення операцій з іноземною валютою, утримання та регулювання валютних резервів держав-членів, сприяння належному функціонуванню платіжних систем.

Європейський Інвестиційний Банк: надання довгострокових позик та гарантій, які йдуть на фінансування проектів з розвитку слаборозвинених регіонів; проектів щодо модернізації чи конверсії підприємств; проектів, що становлять спільний інтерес для декількох держав-членів.

Роль Єврогрупи в регулюванні єврозони. Склад і функції Єврогрупи.

Європейські Агентства – горизонтальний формат управління в системі ЄС. Автономний статус та повноваження Європейських Агентств. Виконання специфічних технічних, наукових або адміністративних завдань. Виконавчі агентства.

Повноваження Європейського омбудсмена:

- контроль за діяльністю адміністративних служб ЄС;
- розгляд скарги від громадян ЄС або інших громадян, що знаходяться під юрисдикцією ЄС;
- проведення за власною ініціативою перевірки, слідства;
- направлення своїх доповідей і пропозицій інституціям;
- представлення Європарламенту щорічної доповіді з проблем прав людини.

Функції та завдання Європолу:

- запобігання і боротьба з тероризмом;
- незаконною торгівлею наркотиками та іншими вадами організованої злочинності;
- поліпшення ефективності діяльності правоохоронних служб держав-членів Європейського Союзу;
- сприяння оперативній співпраці між ними.

Тема 6. Ухвалення рішень в Європейському Союзі

Правові засади процедурних механізмів в ЄС. Головні регуляторні акти, в яких втілюється європейське законодавство – регламенти, директиви й рішення, рекомендації та висновки. Юридична сила головних регуляторних актів Європейського Союзу. Етапи підготовки законодавчої ініціативи. Процедурні особливості реалізації моделей ухвалення рішень в ЄС.

Стандартна законодавча процедура – процедура спільного рішення. Повноваження Ради ЄС та Європейського Парламенту в межах цієї процедури. Обставини скликання комітету примирення. Умови затвердження рішення. Ветування рішень в ЄС.

Процедура згоди. Повноваження Європейського Парламенту в процедурі згоди та умови використання цієї процедури.

Процедура консультації. Роль керівних органів ЄС: Європейської Комісії, Ради ЄС та Європейського Парламенту в процедурі консультації.

Комітологія в ЄС. Комітологічна система ЄС як механізм сприяння ефективному здійсненні політики і забезпечення контролю держав-членів над процесом. Створення комітетів та їх повноваження і функції.

Багаторівневе урядування і механізми легітимації рішень в ЄС. Принцип субсидіарності прийняття рішень як фундаментальна засада інституційно-правових практики в ЄС. Розподіл повноважень між державами-членами та керівними установами Євросоюзу.

Питання «дефіциту демократії» в Європі: проблеми представництва та залучення громадян до процесів політик творення в ЄС.

Європейська Громадянська Ініціатива. Особливості процедурного забезпечення Європейської Громадянської Ініціативи. Успішні ініціативи. Проблемні аспекти реалізації Європейської Громадянської Ініціативи.

Політична фракціоналізація між державами-членами в процесі прийняття політичних рішень в ЄС. Групування країн-членів ЄС за зовнішньополітичними інтересами; за баченням інституційного устрою та реформ в ЄС. Вплив європейського «ядра» на перебіг політичних процесів в Європейському Союзі.

Тема 7. Спільні політики Європейського Союзу

Регіональна політика Європейського Союзу

Принципи та механізми регіональної політики ЄС

Статус регіонів у ЄС

Спільна сільськогосподарська політика

Цілі й завдання спільної сільськогосподарської політики ЄС

Інституційно-нормативне забезпечення сільськогосподарської політики Європейського Союзу

Механізми субсидування в спільній сільськогосподарській політиці ЄС

Спільна торговельна політика

Принципи та інституційні засади функціонування спільної торговельної політики ЄС

Розподіл повноважень між керівними установами ЄС та державами-членами в межах реалізації спільної торговельної політики

Енергетична політика ЄС

Енергетична інфраструктура та управління транс'європейськими мережами. Проблеми залежності Європи від імпорту енергоносіїв, пошуки диверсифікаційних схем трансферу енергоносіїв та розвиток альтернативних форм енергетики й енергоощадних технологій. Ключові завдання Європейської зеленої угоди.

Освітня політика Європейського Союзу

Становлення європейського освітнього простору. Болонська декларація та Болонський процес як засади структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм та інституційних перетворень у закладах вищої освіти Європи. Програми академічної мобільності в Європейському Союзі та за участі третіх країн.

Тема 8. Зовнішні відносини Європейського Союзу

Концептуальні засади зовнішньополітичної діяльності ЄС. Особливості реалізації євроатлантичної взаємодії: ЄС-США – відносини *ad hoc*. Нормативні засади та інституційні механізми реалізації Спільної зовнішньої та політики безпеки ЄС. Принципи функціонування та реалізації Спільної безпекової та оборонної політики ЄС.

Європейська політика сусідства. Стан реалізації Східного Партнерства. Проблеми та перспективи розвитку Союзу для Середземномор'я.

Інтеграційні механізми у здійсненні зовнішньої політики ЄС. Транскордонне співробітництво і моделі «єврорегіонів».

Розділ 9. Європейська інтеграція у спектрі концептуально-методологічних підходів

Концепції функціоналізму (Девід Мітрані) і неофункціоналізму (Ернст Хаас, Леон Ліндберг). Інтеграція як незворотний «функціональний» процес, що здійснюється політичними, профспілковими, промисловими елітами та переходить з однієї галузі до іншої через «ефект переповнення». Інтеграція повинна привести до створення європейської федерації держав, у якій би національні суб'єкти зберігали за ними певну кількість суверенних прав. При цьому стратегічна роль у реалізації процесу інтеграції відводилась наднаціональним інституціям.

Міжурядовий ліберальний напрямок (інтерговернменталізм). (Стенлі Гоффман, Ален Мілуорд, Ендрю Моравчик). Євроінтеграція – колективна дія, покликана оптимізувати виграші кожної з держав. Євроспільнота є прикладом високоструктурованої міжнародної організації, діяльність якої направлено на реалізацію спільних інтересів її держав-членів і підпорядковано їх суверенній згоді. З огляду на це об'єднання суверенних державних повноважень не послаблює, а навпаки, посилює національні держави, оскільки сприяє їх пристосуванню до вимог міжнародного середовища. Ухвалені в рамках Співтовариства рішення є результатом складних переговорів і торгів між раціональними державними акторами в яких ключову роль відіграють найвпливовіші потуги.

Транзакціоналізм (комунікаційна концепція євроінтеграції) (Карл Дойч). Інтеграція розглядається в термінах комунікаційних мереж, що передають повідомлення і сигнали, обмінюються інформацією, сприяють виконанню певних функцій і накопиченню досвіду, створення «почуття спільноти». Мета інтеграції – розвиток взаєморозуміння в суспільстві, створення інститутів і практичних інструментів, здатних забезпечити виникнення очікування «мирних змін» на досить тривалу перспективу. Утворення наднаціональних і міждержавних об'єднань є засобом протидії зростанню націоналізму в окремих державах, а також збереження і вдосконалення їх соціальних систем. Амальгамний та плюралістичний типи інтеграції.

Сучасні дослідження «європеїзації». Інституціоналізм. (Манфред Шмідт, Філіпп Шміттер, Адріан Ерітьє, Фріц Шарпф). Дослідження «європеїзації» традиційних державних прерогатив у межах «єдиного ринку». Аналіз розподілу повноважень ЄС у різних сферах суспільного життя. Вивчення тиску, що чинить законодавство Союзу на нормативні

системи держав-членів, зокрема у таких секторах, як довкілля, соціальне забезпечення, захист споживача. Ефективне функціонування наднаціональних інституцій є запорукою успішного здійснення інтеграційних процесів.

Теорії багаторівневого управління і політичних мереж (Беата Колер-Кох, Райнер Ейзінг, Гарі Маркс). Дослідження євроінтеграції на національному, транснаціональному, суб-національному (регіональному) рівнях як чинника трансформації національних держав. Багаторівнева політична система ЄС включає цілу низку офіційних (євроустанови, національні адміністрації, регіони) та неформальних акторів (неурядові організації, транснаціональні корпорації, різні лобі). Формування у кожній окремій галузі інтеграції горизонтальних мереж взаємодії та ухвалення рішень. Політична мережа являє собою співпрацю, від якої виграють всі учасники, незалежно від співвідношення їх силових потенціалів. ЄС являє собою сукупність політичних мереж. Переваги, які отримують учасники, роблять їх зацікавленими у розвитку інтеграції, тому що поза співпрацею в рамках політичної мережі вони не змогли б отримати цю інформацію і ресурси.

Концептуальні моделі європейської інтеграції

Модель «гнучкої Європи» (британська). Незалежність та рівноправність політичних суб'єктів (держав), які її складають. Вільний вибір ступеню участі держави в інтеграційних проектах.

Модель «Європа ядра» (німецька). Наявність в ЄС «ядра» з країн- засновниць, до якого можуть приєднатися держави, що готові до подальшого поглиблення європейської інтеграції і відповідають критеріям конвергенції.

Модель «Європи концентричних кіл» (французька). Європейський Союз складається з трьох різних чином інтегрованих кіл держав: зовнішнє коло формують асоційовані з ЄС країни; середнє – всі країни ЄС; внутрішнє – держави, готові до тісної співпраці в окремих сферах, насамперед, у валютному союзі («ядро»).

2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Актуальні тренди глобалізаційних процесів												
Тема 1. Цифрові технології як основа глобальних трансформацій і концептуальних інтерпретацій глобалізації	11	4	4			3						
Тема 2. Соціокультурний і демографічний вимір глобалізації	7	2	2			3						
	7	2	2			3						

Тема 3. Статус і роль держави в умовах глобалізаційних процесів													
Разом за розділом 1	25	8	8			9							
Розділ 2. Європейський Союз як мережева модель глобального управління													
Тема 4. Еволюція інтеграційних процесів в Європі після Другої світової війни	16	4	4			3							
Тема 5. Інституційна структура Європейського Союзу	14	4	4			3							
Тема 6. Ухвалення рішень в Європейському Союзі	14	4	4			3							
Тема 7. Спільні політики Європейського Союзу	14	4	4			3							
Тема 8. Зовнішні відносини Європейського Союзу	14	4	4			3							
Тема 9. Європейська інтеграція у спектрі концептуально-методологічних підходів	14	4	4			2							
Курсова робота					30								
Разом за розділом 2	65	24	24			17							
Усього годин	120	32	32		30	26							

Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Цифрові технології як основа глобальних трансформацій і концептуальних інтерпретацій глобалізації	4
2	Тема 2. Соціокультурний і демографічний вимір глобалізації	2
3	Тема 3. Статус і роль держави в умовах глобалізаційних процесів	2
4	Тема 4. Сучасні «герої» Європи: у пошуках спільної європейської ідентичності	4
5	Тема 5. Європейський Союз в обличчях	4
6	Тема 6. Моделювання Європейської громадянської ініціативи	4
7	Тема 7. Спільні політики Європейського Союзу	4
8	Тема 8. Зовнішні відносини Європейського Союзу	4
9	Тема 9. Майбутнє європейської інтеграції	4
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Цифрові технології як основа глобальних трансформацій і концептуальних інтерпретацій глобалізації <i>Завдання:</i> розглянути лекційний матеріал та рекомендовані джерела з цієї теми, підготувати інформаційні повідомлення за питаннями теми практичного заняття. <i>Допоміжні джерела за темою викладені в Google Classroom у</i>	3

	Розділі «Завдання» за посиланням https://classroom.google.com/c/MzcyMTYzODU5NTc0?cjc=jjrds7h	
2	Соціокультурний і демографічний вимір глобалізації Завдання: розглянути лекційний матеріал та рекомендовані джерела з цієї теми, підготувати інформаційні повідомлення за питаннями теми практичного заняття. Допоміжні джерела за темою викладені в Google Classroom у Розділі «Завдання» за посиланням https://classroom.google.com/c/MzcyMTYzODU5NTc0?cjc=jjrds7h	3
3	Статус і роль держави в умовах глобалізаційних процесів Завдання: розглянути лекційний матеріал та рекомендовані джерела з цієї теми, підготувати інформаційні повідомлення за питаннями теми практичного заняття. Допоміжні джерела за темою викладені в Google Classroom у Розділі «Завдання» за посиланням https://classroom.google.com/c/MzcyMTYzODU5NTc0?cjc=jjrds7h	2
4	Сучасні «герої» Європи: у пошуках спільної європейської ідентичності Завдання: розглянути рекомендовану літературу з цієї теми, підготувати інформаційне повідомлення з медіапрезентацією згідно з темою. Допоміжні джерела за темою викладені в Google Classroom у Розділі «Завдання» за посиланням https://classroom.google.com/c/MzcyMTYzODU5NTc0?cjc=jjrds7h	3
5	Європейських Союз в обличчях Завдання: розглянути лекційний матеріал та рекомендовані джерела з цієї теми, підготувати інформаційне повідомлення з медіапрезентацією відповідно до завдання практичного заняття. Допоміжні джерела за темою викладені в Google Classroom у Розділі «Завдання» за посиланням https://classroom.google.com/c/MzcyMTYzODU5NTc0?cjc=jjrds7h	3
6	Моделювання Європейської громадянської ініціативи Завдання: розглянути лекційний матеріал та рекомендовані джерела з цієї теми, підготувати проєкт з медіапрезентацією відповідно за питаннями практичного заняття. Допоміжні джерела за темою викладені в Google Classroom у Розділі «Завдання» за посиланням https://classroom.google.com/c/MzcyMTYzODU5NTc0?cjc=jjrds7h	3
7	Спільні політики Європейського Союзу Завдання: ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційні повідомлення за питаннями практичного заняття, відповісти на запитання для контролю знань. Допоміжні джерела за темою викладені в Google Classroom у Розділі «Завдання» за посиланням:	3
8	Зовнішні відносини Європейського Союзу Завдання: ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати завдання за темою. Допоміжні джерела за темою викладені в Google Classroom у Розділі «Завдання» за посиланням https://classroom.google.com/c/MzcyMTYzODU5NTc0?cjc=jjrds7h	3
9	Майбутнє європейської інтеграції	2

	Завдання: ознайомитися з лекційним матеріалом та з матеріалами рекомендованої літератури за темою, підготувати інформаційне повідомлення з медіа презентацією відповідно до завдання практичного заняття. Допоміжні джерела за темою викладені в Google Classroom у Розділі «Завдання» за посиланням: https://classroom.google.com/c/MzcyMTYzODU5NTc0?cjc=jjrds7h	
	Курсова робота	30
	Усього:	55

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено написання та захист курсової роботи.

Курсова робота є аналітичним проєктом за однією із запропонованих тем у межах проблематики курсу. Здобувачі самостійно обирають одну з тем. Вони навчаються опрацьовувати концептуальний і фактологічний матеріал. Критично осмислювати аналізовану інформацію. Набувають навичок структурного аналізу. Вчать проводити компаративний аналіз і робити самостійно висновки. Також здобувачі навчаються оформлювати відповідно до вимог джерела україно- та англomовні, друковані та Інтернет-видання.

Здобувачі попереджаються про неприпустимість використання матеріалів без відповідних посилань на джерела. У випадку виявлення в тексті курсової роботи матеріалів інших авторів без відповідних посилань, текст повертається здобувачу на перероблення. Загальна кількість балів за курсову роботу знижується від 10 до 20 балів відповідно до кількості випадків виявлених матеріалів без вказаних джерел.

Максимальна кількість балів за виконання курсової роботи 30 балів, з яких 15 балів – за текстову частину (аналітичне обґрунтування обраної теми, актуальність та різноманітність джерел, структурованість та логічність викладення матеріалу, самостійність висновків) та 15 балів – за презентацію результатів курсової роботи, взаємодії з аудиторією, повноту відповідей за темою курсової роботи.

Структура курсової роботи складається з:

- Титульного аркушу;
- Змісту;
- Вступу;
- Основної частини, що складається з двох розділів (1 розділ – теоретичний, 2 розділ – аналітичний);
- Висновків;
- Списку використаних джерел;
- Додатків (якщо необхідно).

2. Обсяг курсової роботи повинен складати 30-35 сторінок машинописного тексту. Кількість літературних джерел – не менше 20. Скорочення слів в тексті не припускається, за виключенням офіційно встановлених аббревіатур.

3. Робота виконується на стандартних аркушах білого паперу формату А-4 (розмір 210×297). Текст роботи виконується на одній сторінці листка.

4. Робота друкується в текстовому редакторі Microsoft Word, шрифтом Times New Roman Сур, розмір (кегель) – 14; інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25 см. Вирівнювання тексту по ширині. Текст без переносів.

5. Розмір полів: ліве – не менше 25 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – 20 мм.

6. Нумерація сторінок ставиться у верхньому правому куті. Титульний аркуш не нумерується, але в загальну нумерацію входить.

7. Текст вступу, кожного розділу, висновків друкується з нової сторінки.
8. Посилання в тексті на джерела слід зазначати в квадратних дужках, в яких перша цифра – це номер джерела у списку, а друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 7].
9. Оформлення списку використаних джерел виконується відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Пропоновані теми курсових робіт

№	Тема курсової роботи
1	Актуальні тренди глобалізаційного розвитку
2	Глобалізація у спектрі теоретичних рефлексій
3	Проблеми сучасного «цифрового світу»
4	Цифрові технології як рушії глобалізації
5	Переваги та виклики глобалізації
6	Культурний вимір глобалізації
7	Питання ідентичності в контексті глобального розвитку
8	Роль сучасних держав в умовах глобалізації
9	Кліматичні зміни як чинник глобальних трансформацій
10	Соціальні медіа як глобальна комунікаційна мережа
11	Роль соціальних мереж і медіа у розвитку глобальних комунікацій
12	Цивілізаційні та історико-культурні витоки ідеї об'єднаної Європи
13	Історичні та концептуальні проекти інтеграції європейських держав
14	Теоретичні засади та моделювання інтеграційних проєктів у Європі
15	Об'єднана Європа через конфлікти і примирення
16	Соціально-економічні, політичні та культурні витоки європейської єдності
17	«Батьки-засновники» об'єднаної Європи
18	«Європейське ядро»: роль Франції та Німеччини у просуванні інтеграційних процесів
19	Європейський Союз як регіональна модель глобалізаційного розвитку
20	Політичне лідерство в Європейському Союзі
21	Міжнародна імміграція в Європейському Союзі
22	Досвід інтеграції в ЄС держав Центрально-Східної Європи
23	Велика Британія та ЄС: стан відносин до- і після Брекзиту
24	«Зелений курс» Європи: боротьба з кліматичними змінами в Європейському Союзі
25	Політика держав-членів ЄС у розвитку альтернативної енергетики
26	Мультикультуралізм і мультилінгвізм як основа сучасних європейських цінностей
27	Скандинавські держави в європейських інтеграційних процесах
28	Від Євро-середземноморського Партнерства до Союзу Середземномор'я: Південно-східний вектор зовнішньої політики Європейського Союзу
29	Європейська Політика Сусідства: досягнення і виклики
30	США-ЄС: історичний, актуальний, перспективний контекст взаємовідносин
31	Європейський Союз і Китай: стан та перспективи розвитку взаємодії
32	Європейський Союз і Україна: еволюція відносин
33	Роль університетів у становленні європейської культури та єдиного освітнього простору
34	«Європа знань»: досягнення, виклики, перспективи розвитку спільного європейського освітнього простору
35	Регулювання проблем безпеки в Європейському Союзі: нормативний і оперативний аспекти
36	Роль ЄС в розвитку сучасного європейського культурного простору

37	Портрет «сучасних європейців»: цінності та занепокоєння громадян Європейського Союзу
38	Досвід інтеграції, стан та перспективи Республіки Польща в Європейському Союзі
39	Досвід інтеграції, стан та перспективи Румунії в Європейському Союзі
40	Досвід інтеграції, стан та перспективи Болгарії в Європейському Союзі
41	Досвід інтеграції, стан та перспективи Угорщини в Європейському Союзі
42	Досвід інтеграції, стан та перспективи Хорватії в Європейському Союзі
43	Досвід інтеграції, стан та перспективи країн Балтії в Європейському Союзі
44	Досвід інтеграції, стан та перспективи Словаччини в Європейському Союзі
45	Досвід інтеграції, стан та перспективи Чеської Республіки в Європейському Союзі
46	Регіональна політика Європейського Союзу: становлення, актуальний стан, перспективи
47	«Європа регіонів»: розвиток регіональної політики Європейського Союзу
48	Статус регіонів у Європейському Союзі
49	Трансрегіональне співробітництво в Європейському Союзі
50	Європейський Союз і Туреччина: суперечливість у взаємодії
51	Популізм і радикалізм у сучасній Європі
52	«Цифрова Європа»: політика Європейського Союзу в регулюванні технологій штучного інтелекту
53	Пріоритети Європейського Союзу і держав-членів у розвитку цифрових технологій
54	Європейський Союз як глобальний гравець на світовій арені
55	«Найближче до громадян»: історико-культурний і нормативно-інституційний аспекти субсидіарності в урядуванні ЄС
56	Громадянський вимір європейської інтеграції (транс'європейські суспільні рухи і громадські організації)
57	Європейська інтеграція у спектрі сучасних теорій міжнародних відносин
58	Актуальний стан та перспективи європейської інтеграції України
59	Європейський Союз перед викликами глобалізації: економічний, соціодемографічний, кліматичний і технологічний аспекти
60	Транскордонне регіональне співробітництво між Україною та Європейським Союзом
61	«Демократія в Європі»: стан, досягнення та виклики урядування в Європейському Союзі
62	Європейський Союз vs Євразійський економічний союз vs Африканський союз: порівняльний аналіз
63	Досягнення і виклики зовнішньої політики Європейського Союзу
64	Економічні засади європейської інтеграції
65	Енергетична політика Європейського Союзу: стан, виклики та перспективи
66	Різношвидкісна інтеграція: перспективи розширення Європейського Союзу

7. Методи навчання

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентою
 «Актуальні проблеми глобалізації та європейської інтеграції»
 комунікацій, готувати та оприлюднювати звіти про результати досліджень.

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
ПРН 6	Самостійно досліджувати проблеми міжнародних відносин, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), корегування та підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційний тест
ПРН 10	Розуміти міжнародні інтеграційні процеси, в першу чергу, що відбуваються на Європейському континенті та місце України в них.	Лекція, надання зворотного зв'язку, виконання творчих завдань у командах, аналіз отриманих результатів	Оцінювання результатів дослідження на практичних заняттях; розв'язування аналітичних завдань, екзаменаційний тест
ПРН 13	Володіти знаннями про природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місце у системі міжнародних відносин, основні форми та перспективи співпраці України з ними.	Лекція, робота в командах, робота з вторинними даними, презентація результатів досліджень	Оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних, екзаменаційний тест

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних та практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проєктних завдань в ході індивідуально / командної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- оцінювання вмінь та навичок збирати та оброблювати дані.

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі виступів здобувачів. Виступи з інформаційними повідомленнями оцінюються за такими складовими:

- аналітичне обґрунтування презентованого матеріалу;
- різноманіття використаних джерел;
- актуальність інформації;
- форма подання та структурованість презентованого матеріалу;
- комунікація з аудиторією під час виступу та вміння аргументувати.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

За виступ на практичному занятті здобувач може отримати 3 бали (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо), а також додаткові 2 бали за доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого здобувача.

Загальна максимальна сума балів за роботу в семестрі складає **60** балів, з яких **30** балів за роботу на практичних заняттях і **30** – за курсову роботу.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов’язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться у вигляді семестрового екзамену у тестовій формі. Екзаменаційний тест містить 20 питань. Час виконання – до 80 хвилин. Кожному питанню присвоєно певну кількість балів відповідно до кількості правильних варіантів відповідей. Максимальна сума балів за екзамен складає **40**.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю.

Максимальна сума балів за семестр складає **100** балів.

УВАГА! У разі настання / подовження дії **обставин непереборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Google Classroom у дистанційному курсі

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання		
Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Робота над аналітичними завданнями, індивідуальними завданнями	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вмів грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури, передбачені на рівні творчого використання	3
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок	2
Робота над проєктними завданнями, командними роботами тощо	виставляється здобувачу вищої освіти, який досяг цілей завдання, виконав ефективно роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку	3
	виставляється здобувачу вищої освіти, який частково досяг цілей завдання, виконав роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку, проте припускався певних помилок	2
	виставляється здобувачу вищої освіти, який не досяг цілей завдання, частково виконав роль ділової гри тощо, не зміг застосовувати знання на практиці, обґрунтувати власну думку	1
За виконання курсової роботи	зміст курсової роботи відповідає темі і розкриває її значною або повною мірою, структура роботи та її оформлення відповідають встановленим вимогам.	11-15
	зміст курсової роботи відповідає темі, але розкриває її частково, структура роботи та її оформлення значною мірою відповідають встановленим вимогам.	10
	зміст курсової роботи не відповідає темі і не розкриває її сутності, структура роботи та її оформлення не відповідають встановленим вимогам.	0-5
За захист курсової роботи	чітко та стисло викладено основні результати дослідження, використано ілюстративний матеріал, надано повні та обґрунтовані відповіді на питання.	11-15
	не достатньо чітко та стисло викладено основні результати дослідження, використано ілюстративний матеріал, надано не повні та не обґрунтовані відповіді на питання.	8-10
	не достатньо чітко та стисло викладено основні результати дослідження, надано не повні та не обґрунтовані відповіді на питання.	5-7

9. Схема нарахування балів

денна форма навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Екзамен	Сума	
Розділ 1			Розділ 2						Курсова робота	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	30	60	40	100
3	3	4	3	3	4	3	3	4				

T1, T2 ... – теми розділів.

Максимальна кількість набраних балів з дисципліни складає **100 балів**.

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна навчальна література

- Макаренко М., Хомутенко Л. Європейська інтеграція. Київ: Центр учбової літератури. 2021. 344 с.
- Мальська М., Антонюк Н. Основи європейської інтеграції. Київ: Центр учбової літератури. 2020. 320 с.
- Петров Р. А. Право Європейського Союзу. Харків: Право. 2021. 484 с.
- Право Європейського Союзу (в питаннях і відповідях) : навч.-довід. посіб. / [Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.] ; за заг. ред. І. В.Яковюка. Вид. 2-ге, випр. Харків : Право, 2020. 174 с.
- Сироїд Т.Л. Основи права Європейського Союзу. Підручник. Друге видання, перероблене і доповнене. Харків: Право. 590 с.
- Смирнова К.В. Правове регулювання конкуренції в Європейському Союзі: теорія і практика. Київ: Фенікс. 2017. 490 с.

Основна наукова література

- Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролесєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ: Дух і Літера. 2020. 416 с.

- Брікс Е., Бузек Е. Ще раз про центральну Європу: чому майбутнє Європи вирішується саме тут. Київ: ДПА. 2019. 192 с.
- Ван Мідделаар Л. Нова політика Європи. Десять років політичних криз. Київ: Дух і Літера. 2021. 408 с.
- Ван Мідделаар Л. Перехід до Європи: як континент став союзом. Київ: Дух і Літера. 2018. 576 с.
- Вінникова Н. Політичні рішення в епоху постдемократії. Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. 2019. 426 с.
- Ганс-Адам П. Держава в третьому тисячолітті. Київ: ДПА. 2018. 224 с.
- Голслах Й. Сила раю. Як Європа може бути попереду в азійському сторіччі. Київ: Темпора. 2016. 354 с.
- Джадт Т. Після війни. Історія Європи від 1945 року. Київ: Наш формат. 2020. 928 с.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ: Основи. 2020. 1464 с.
- Дінцельбахер П. Історія європейської ментальності. Львів: Літопис. 2019. 632 с.
- Закарія Ф. 10 уроків для світу після пандемії. Київ: Наш формат. 2021. 264 с.
- Єрмоленко В. Плинні ідеології. Ідеї та політика в Європі XIX–XX століть. Київ: Дух і Літера. 2020. 480 с.
- Канкліні Н. Г. Уявлена глобалізація. Київ: Видавництво Анетти Антоненко. 2016. 264 с.
- Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Нова обкл. Київ: Наш формат. 2019. 320 с.
- Кляйн, Н. Змінюється все. Капіталізм проти клімату. Київ: Наш формат. 2016. 480 с.
- Комарек С. 2020. Європа на роздоріжжі. Львів: Апріорі. 496 с.
- Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. Як не залишитись на узбіччі історії. 2020. Харків: Віват. 256 с.
- Ледерак Дж. П. Розбудова миру: стале примирення в розділених суспільствах. Київ: Дух і літера, 2019. 250 с.
- Макінтайр, Л. Постправа. Київ: ArtHuss. 2021. 208 с.
- Маффесолі М. Час племен. Занепад індивідуалізму у постмодерному суспільстві. Київ: Києво-Могилянська Академія. 2018. 264 с.
- Михасюк, І. Міжнародні економічні відносини в сучасних міждержавних воєнних конфліктах : підручник / Іван Михасюк, Ростислав Михайлишин; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 312 с.
- Мейсон П. Посткапіталізм. Путівник у наше майбутнє. Київ: Наш формат. 2019. 360 с.
- О'Ніл К. BIG DATA. Зброя математичного знищення. Як великі дані збільшують нерівність і загрожують демократії. Київ: Book Chef. 2020. 336 с.
- Ручір Ш. Злет і занепад країн. Хто виграє та програє на світовій арені. Київ: Наш формат. 2018. 408 с.
- Скіннер К. Людина цифрова. Четверта революція в історії людства, яка торкнеться кожного. Харків: Фабула. 2020. 272 с.
- Фергюсон Н. Глобальний занепад. Як помирають інститути та економіки. Київ: Наш формат. 2020. 144 с.
- Фергюсон Н. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку. Київ: Наш формат. 2018. 552 с.
- Флорида Р. Homo creativus. Як новий клас змінює світ. Київ: Наш формат. 2018. 432.
- Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. Київ: Наш формат. 2020. 192 с.
- Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ: Наш формат. 2019. 608 с.
- Шабо Ф. Історія ідеї Європи. Київ: Либідь. 2020. 352 с.

- Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію. Київ: Клуб Сімейного Дозвілля. 2019. 416 с.

Допоміжна література

- IMD World Competitiveness Ranking 2021. Institute for Management Development. <https://www.imd.org/centers/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness/>
- World Economic Forum 2021. Global Risks Report (16 Edition). http://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2021.pdf
- Global digital report. We are Social. 2021. Retrieved from <https://digitalreport.wearesocial.com/>
- Hanegraaf, M. Interest groups at transnational negotiation conferences: Goals, strategies, interactions, and influence. *Global Governance*, 21(4), 2015. 599–620. DOI: 10.1163/19426720-02104007
- Hickin, R. & Bechtel, M. 2021. Technology Futures: Projecting the Possible, Navigating What's Next. World Economic Forum http://www3.weforum.org/docs/WEF_Technology_Futures_GTGS_2021.pdf
- Organisation for Economic Co-operation and Development/ Recommendation of the Council on Artificial Intelligence OECD/LEGAL/0449 2019. Retrieved from <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0449>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. The risk of automation for jobs in OECD countries. *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*. 2016. DOI: 10.1787/5jlz9h56dvq7-en
- World Economic Forum. 2021. A Leapfrog Moment for China in ESG Reporting. http://www3.weforum.org/docs/WEF_China_ESG_Champions_2021.pdf
- World Economic Forum. 2021. Circular Water Cities: A circular water economy for cleaner, greener, healthier, more prosperous cities. Briefing Paper. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Imagine_IF_Water-Series_2021.pdf
- World Economic Forum. 2021. Digital Assets, Distributed Ledger Technology, and the Future of Capital Markets. Insight Report. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Digital_Assets_Distributed_Ledger_Technology_2021.pdf
- World Economic Forum. 2021. Fostering Effective Energy Transition. Insight Report. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Fostering_Effective_Energy_Transition_2021.pdf
- World Economic Forum. 2021. Future of Reusable Consumption Models. Insight Report. http://www3.weforum.org/docs/WEF_IR_Future_of_Reusable_Consumption_2021.pdf
- World Economic Forum. 2021. Nature and Net Zero. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Consultation_Nature_and_Net_Zero_2021.pdf
- World Economic Forum. 2021. Paving the Way: EU Policy Action for Automotive Circularity. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Circular_Cars_Initiative_Paving_the_Way_2021.pdf
- World Economic Forum. 2021. Principles for Board Governance of Cyber Risk. Insight Report (16th Edition). http://www3.weforum.org/docs/WEF_China_ESG_Champions_2021.pdf

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Офіційний вебсайт Європейського Союзу – <https://europa.eu>

Офіційний вебсайт Європейської Ради – <https://www.consilium.europa.eu>

Офіційний вебсайт Ради ЄС – <https://www.consilium.europa.eu>

Офіційний вебсайт Європейської Комісії – <https://ec.europa.eu>

Офіційний вебсайт Європейського Парламенту – <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>
 Офіційний вебсайт Суду Європейського Союзу – <https://curia.europa.eu/jcms/>
 Офіційний вебсайт Європейського Економічного і Соціального Комітету – <https://www.eesc.europa.eu>
 Офіційний вебсайт Комітету Регіонів – <https://cor.europa.eu/>
 Офіційний вебсайт Європейського центрального банку – <https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>
 Офіційний вебсайт Європейського інвестиційного банку – <https://www.eib.org/en/index.htm>
 Офіційний вебсайт Єврогрупи – <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/eurogroup/>
 Офіційний вебсайт Європейської служби зовнішньої діяльності – <https://eeas.europa.eu>
 Офіційний вебсайт Європейського суду аудиторів – <https://www.esa.europa.eu>
 Офіційний вебсайт Європейського оборонного агентства – <https://eda.europa.eu>
 Офіційний вебсайт Інституту досліджень оборони Європейського Союзу – <https://www.iss.europa.eu>
 Інтернет-портал з інформації про зовнішню політику ЄС – <http://www.eufp.eu>
 Офіційний веб-сайт Інформаційного Центру Сусідства ЄС – <http://www.enpi-info.eu>
 Online Resource Guide to EU Foreign Policy – <http://www.eufp.eu>
 Офіційний веб-сайт Європейського Омбудсмана – <http://www.ombudsman.europa.eu>
 Офіційний веб-сайт Європолу – <https://www.europol.europa.eu>
 Інтернет-портал законодавства ЄС – <http://eur-lex.europa.eu>

Інтернет-представництва Європейських партій

European Peoples Party (Christian Democrats) – <http://www.eppgroup.eu>.
 The Alliance of European Conservatives and Reformists (ECR) – <http://ecrgroup.eu>.
 The Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE) – <http://www.alde.eu/en/>.
 Europe for Freedom and Direct Democracy доступу: <http://www.efdgroupp.eu>.
 Nordic Green Left (GUE/NGL) – <http://www.guengl.eu>.
 The Greens/European Free Alliance: <http://www.greens-efa.eu>.
 Group of Progressive Alliance of Socialists and Democrats S&D
<http://www.socialistsanddemocrats.eu>.

Інтернет-представництва аналітичних центрів та науково-дослідних установ

<http://www.niss.gov.ua> – Національний інститут стратегічних досліджень
<http://www.uipr.org.ua> – Український інститут міжнародної політики
<http://iwrp.org.ua/ukr/> -Інститут світової політики
<http://www.ier.com.ua> - Інститут економічних досліджень та політичних консультацій
<http://www.fpif.org> – Foreign Policy in Focus
<http://cisac.stanford.edu> – Centre for International Security and Cooperation
<http://csis.org> – Centre for Strategic and International Studies
<http://www.fpa.org> – Foreign Policy Association
<http://www.iiss.org> – International Institute for Strategic Studies
<http://www.chathamhouse.org.uk> – Royal Institute of International Affairs (Chatham House)
<http://www.isn.ethz.ch> – International Relations and Security Network
<http://www.jiia.or.jp/en> – Japan Institute of International Affairs
<http://www.sipri.org> – Swedish Institute of International Affairs
<http://www.transnational.org> – Transnational Foundation for Peace and Future Research
<https://oecd.ai> – OECD AI Laboratory
<https://www.economist.com> – аналітичне видання “The Economist”
<http://www.niss.gov.ua/catalogue/30/> – Науково-аналітичний збірник Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України «Стратегічні пріоритети»
<http://www.grani.org.ua> – Науково-теоретичний і громадсько-політичний Альманах «Грані»
<http://www.gileya.org> – Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник»

<http://politicus.od.ua> – Науковий журнал «Politicus»
<http://www.foreignaffairs.com> – «Foreign Affairs» – the leading magazine for analysis and debate of foreign policy, economics and global affairs.
<http://jia.sipa.columbia.edu> – Journal of International Affairs
<http://www.princeton.edu/jpia> – Journal of Public and International Affairs
<http://jwsr.ucr.edu/index.php> – Journal of World Systems Research
<http://www.pewresearch.org> – PewResearchCenter
<http://www.worldvaluessurvey.org> – World Values Survey
<http://www.worldometers.info> – World Population Clock
 The Center for European Policy Studies – <http://www.ceps.be>
 ENERPI (European Network of Economic Policy Research Institutes) – <http://www.enerpi.eu>
 EPIN (European Policy Institutes Network) – <http://www.epin.org>
 Institute for European Studies – <http://www.ies.be>
 Eurostat (The statistical office of the European Union) – <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
 Eurobarometer (the Public Opinion Analysis sector of the European Commission) – http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm
 European Social Survey - <http://www.europeansocialsurvey.org/>
 European Strategic Partnerships Observatory (ESPO) - <http://strategicpartnerships.eu/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Google Classroom проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 30% практичних та практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборобою відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен у **тестовій формі дистанційно на платформі Google Classroom** у дистанційному курсі «Актуальні проблеми глобалізації та європейської інтеграції»

режим

доступу:

<https://classroom.google.com/c/MzcyMTYzODU5NTc0?cjc=jjrds7h>

13. Перелік питань до екзамену

1. «Четверта промислова революція» і її вплив на соціально-економічний розвиток людства.
2. Концепція «прекаріату» в контексті інтерпретації глобальних соціальних трендів.
3. «Глобалізація 3.0» і чинники сплочення світу в концепції Томаса Фрідмана.
4. Функціоналізм і неофункціоналізм як теоретичне обґрунтування європейської інтеграції.

5. Міжурядовий ліберальний напрямок (інтерговернменталізм) у трактуванні європейської інтеграції.
6. Транзакціоналістське тлумачення європейської інтеграції.
7. Сучасні дослідження «європеїзації».
8. Теорії багаторівневого управління і політичних мереж в ЄС.
9. Концептуальні моделі європейської інтеграції: модель «гнучкої Європи», модель «Європи ядра», модель «Європи концентричних кіл».
10. Концептуальні проекти інституційного дизайну Європейського Союзу.
11. Становлення спільного європейського економічного простору після Другої світової війни. Створення Європейської Економічної Спільноти (ЄЕС).
12. Політичне проектування Європи: від Маастрихту (1992) до Лісабону (2007).
13. Роль комунітарного методу Жана Моне в розвитку євроінтеграційних процесів.
14. Повноваження та особливий статус Європейської Ради.
15. Склад та організація роботи Ради Європейського Союзу.
16. Функції та повноваження Європейського Парламенту.
17. Політичні партії Європейського Союзу і процедурні особливості транснаціональних виборів до Європейського Парламенту.
18. Повноваження і напрями діяльності Європейської Комісії.
19. Структура та повноваження Суду Європейського Союзу.
20. Прерогативи Європейського Суду Аудиторів.
21. Місія і повноваження Європейського Економічного і Соціального Комітету.
22. Структура, функції та роль Комітету Регіонів у системі Європейського Союзу.
23. Автономний статус та повноваження Європейських Агентств.
24. Функції та завдання Європолу.
25. Повноваження і організація роботи Європейського Омбудсмена.
26. Інституційне та процедурне забезпечення фінансової системи ЄС.
27. Повноваження і функції Європейського Центрального Банку.
28. Роль Європейського Інвестиційного Банку в економічному секторі ЄС.
29. Принципи функціонування єврозони.
30. Інституційне і процедурне забезпечення формування бюджету ЄС.
31. Регуляторні акти законодавчого поля Європейського Союзу.
32. Інституційно-процедурне забезпечення ухвалення рішень в Європейському Союзі.
33. Моделі прийняття рішень в ЄС.
34. Партисипаторні практики у загальноєвропейському управлінні: механізм громадянської ініціативи.
35. Принципи та механізми регіональної політики ЄС.
36. Статус регіонів в Європейському Союзі
37. Транскордонне співробітництво в ЄС і моделі «єврорегіонів».
38. Цілі та інституційно-нормативне забезпечення спільної сільськогосподарської політики ЄС.
39. Принципи та інституційні засади функціонування спільної торговельної політики ЄС.
40. Нормативні засади та пріоритети розвитку енергетичної політики ЄС.
41. Еволюція становлення та принципи функціонування спільного європейського освітнього простору.
42. Складові зовнішньополітичної діяльності Європейського Союзу.
43. Нормативні засади та інституційні механізми реалізації Спільної зовнішньої та політики безпеки ЄС.
44. Цілі та структурне наповнення Європейської Політики Сусідства.
45. Нормативні засади і поточний стан реалізації формату Східного Партнерства.
46. Досягнення і проблеми реалізації формату Східного Партнерства.

47. Інституційні засади та проектне наповнення Євро-середземноморського Партнерства.
48. Пріоритети ЄС у форматі Євро-Середземноморського Союзу.
49. Особливості реалізації євроатлантичної взаємодії: ЄС–США.
50. Нормативно-інституціональні засади євроінтеграційної політики України.

Додаток 1

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20____/20____ н. р.

Заступник декана _____ факультету з навчальної роботи

(підпис) (прізвище, ініціали)

«____» _____ 20____ р.

Голова науково - методичної комісії _____ факультету

(підпис) (прізвище, ініціали)

«____» _____ 20____ р.